

fekete alapon : A csillagok mozgás-iránya a Rák (Cancer) és az Ikrek (Gemini) csillagképeiben és Messier 17-ik ködfoltja ; fekete nyomás fekete alapon : Az éggömb területarányos vetületben, a püszta

szemmel látható csillagokkal (az északi és déli félteke térképe, kettős lapon). E legutolsó tábla a „Franklin-társulat” nyomdájában készült, mely magát a munkát is kiváló díszszel állította ki.

APRÓBB KÖZLEMÉNYEK.

ÁLLATTAN.

(Rovatvezető : KRIESCH JÁNOS.)

(4.) A TÖLGY PHYLOXERÁJÁNAK (*Phylloxera Quercus*) szaporodásáról Balbiani* ki a szőlő phylloxeráját is igen behatóan vizsgálta, következő érdekes megfigyeléseket közöl. Az év bizonyos szakában a tölgylevelek allapján egy barna folt tűnik fel, melynek központját egy apró, halaványsárga álcza képezi. Mihelyt e kis állatok 1 mm. nagyságra nőttek, köröskörül petéket raknak le, melyekből keveset nap mulva hasonló álczák keletkeznek, s melyek a levélnék egy ép pontjára menve letelepednek. Rövid idő alatt ilyenformán a levél egész allapja benépesül szárnyatlan alakokkal. A nyár végén az álczák egy része a bábállapoton átésvén, szárnyas rovarrá alakul át. Az első, szárnyatlan nemzedéknél az ivarszervezethez tartozó három zacskó észlelhető, kettő megfelel a rovarok függelék-szervének, a harmadik fekvés és kifejlődés szerint a bursa copulatrixnak felel meg. Az előbbi kettőben egy homogen anyag észlelhető, az utóbbiban a petelerakás szakában spermatozoidák nem fordulnak elő s eszerint tehát szűz-szülés (parthenogenesis) forog fön. Eldöntendő azonban a szárnyas alakoknál islétező peték kérdése. E peték igen kevésé fejlettek ; azonfelül a szárnyas alakok elhagyják a tölgy leveleket, hogy másutt tojhassanak ; hogy hol ? az eddig nincs tudva. De a fogságban igen könnyen tojnak és teljesen sikerült a kibúvó alakok fejlődését

követni. Balbiani szeptember 12-én 20 szárnyas nőstényt fogott s egy palaczkba zárt friss tölgylevélre helyezte. A kis állatok szípjukkal a levélbe szúrtak s vesztég maradtak. Más napon a levelen s az üveg falain szerte futkostak, s egy részök majd itt, majd ott, egy petét rakott le ; néhány rakásra rakta, mire az anyák elhaltak. E peték alakja olyan volt mint azoké, a melyeket a szárnyatlan alakok tojtak ; de nagyságuk kétféle volt. Az egyik nagyság 0.38 mm. és 0.19 mm., a másik 0.29 és 0.15 mm. volt. Rövid idővel a letojás után a kisebb peték barnás-vörös, a nagyobbak halaványsárga színt öltöttek. Tizenkettednapra megkezdődött a kibúvás és a kisebb petékből vörösbarna, a nagyobbakból halaványsárga alakok keltek ki, az előbbiek hímek, a utóbbiak nőstények voltak ! — Azok a szárnyatlan alakok, a melyek a leveleken maradnak, bizonyos időben elköltöznek a levelekről s a fák galyain és ágain lefelé vonulnak, mi közben szél és eső nagy pusztítást visz végbe soraikban ; az élők kéregrepedésekbe vonulnak és itt letojnak. Nevezetes az a tény, hogy az embryonális állapot itt is 12 napig tart, hogy továbbá itt is kétféle alakok kelnek a petékből, melyek a szárnyas alakoktól származottaknak teljesen megfelelnek. A szűzenszülő álczáktól e hímek és nőstények nem csak kisebb voltak, hanem azáltal is különböznek, hogy sem szípjuk sem emésztő szervezeteik

* Ann. des sciences nat. XIX. 1875.

nincsen, tehát csak szaporításra vannak alkotva, a miért is ivarszervezetők már kibúváskor is igen fejlett. A hímek két testiculus által tűnnek ki, a melyben már az embryonális állapotban spermatozooidák észlelhetők. Ezek az alakok igen élénkek s úgy látszik, mintha szabad állapotban a repedésekben párzanának s itt raknák le egyetlen, téli petéjüket. Egy hím több nősténnyel párizik. Kevés idő múlva a téli peték megfeketednek s így maradnak meg tavaszig, a midőn azután az ifjú nemzedék kibúvik, mely azonos a fennebb tárgyalt szüzenszűlővel, s folytatja a szaporítás és élet e csodás körfolyamatát.*

H. O.

(5.) A „RÁKSZEMEK“-RŐL. — Némely állat testében sajátságos képződmények találhatók, melyeknek működéséről, szerepéről mit sem tudunk. Az efféle rejtélyes képződményekhez tartoznak az úgynevezett „rákszemek“ is. Ki ne ismerné e majdnem lencsealakú, egyik oldalon lapos, a másikon domború mészképződményeket, melyeket bizonyos időben a rákgyomor falzatának szemölcsféle emelkedésén, az úgynevezett rákkötáskában vagy magában a gyomorban lehet találni. E rákköveket régente különféle bajok ellen orvosilag is alkalmazták; sőt a köznép még ma is igen gyakran használja többféle betegség gyógyítására;

* Megjegyzendő, hogy Balbiani volt az, a ki a phylloxera vastatrix vándorlását is észlelte s a kátrányozást ajánlotta.

a sára; a gyógyszerházakban ennél fogva csaknem kivétel nélkül kapható. Érdekesebb azonban, hogy mikép igyekeztek a rákköveknek funkcióját megmagyarázni, s működésüket illetőleg miféle hypothesis állítottak föl. Geoffroy azt hiszi, hogy a vedlés alatt mintegy beteg ráknak táplálékul szolgálnak; Baer nyálkaköveknek tartja és valószínűnek mondja, hogy a rákkövek anyagot szolgáltatnak az új héj képzésére; Chantran a ráknak egy sajátságos mirigyével, a zöld mirigygyel hozza kapcsolatba, s azt is mondja, hogy vedléskor e kövek a gyomorba jutnak és ott resorbeáltatnak; Brandt és Ratzburg a rákköveknek a vedlésnél semmi jelentőséget sem tulajdonítanak és állítólag azt vették észre, hogy a rákszemek vedléskor vagy vedlés után a szájon vagyis a kopolyúnyilásokon át ürítettnek ki. Mind ezen nézeteknek ellent mond Braun, a legújabb időben a rák vedlése körül tett tanulmányai alapján, de maga sem képes a sajátságos képződményeknek magyarázatát adni. Braun a rákszemek képzését észlelte és azt találta, hogy ezek tökéletesen azon módon képződnek, mint maga a héj és a bélcsatorna chitin-meze; a rákkövek tehát felhámféle képződmények. Állományuk párhuzamos lemezekből van összerakva, melyet, Haeckel szerint, ép úgy mint a héjat, finom csatornácskák hatnak át s ennél fogva a szerkezetök is megegyezik a héj alkatával. K.

CSILLAGTAN ÉS METEOROLOGIA.

(Rovatvezető: HELLEB ÁGOST.)

(3.) MAGYARORSZÁG IDŐJÁRÁSI VISZONYAI AZ 1875-İK ÉVBEN. — Egy év időjárásának jellemére első sorban a hőmérséki és a csapadékviszonyoknak van döntő befolyásuk, miért is — a mennyire e közlemény szűk kerete engedi — behatóbban

csak e két elemmel fogunk foglalkozni. — A figyelő állomások által szolgáltatott hőmérséki adatok feldolgozása arra a meglepő eredményre vezet, hogy a lefolyt év alatt Magyarország átlagos hőmérséke 1.7 C. fokkal kisebb volt azon normális

hőfoknál, mely az eddig rendelkezésre álló megfigyelési anyagból normális értékül levezethető. Évi középhőmérsékül ugyanis találatott: Árvaváralján 4·3, Segesvárt 6·9, Ruszkabányán 7·1, Debreczenben 8·2, Budapesten 9·0, Sopronban 8·7, Zágrábban 9·8, Fiumében 13·4 C. fok. Ezek a helyi normálértékekkel szemben kivétel nélkül kisebbek voltak, leginkább Debreczenben és Ruszkabányán 2·4 fokkal; a legkisebb évi anomália Fiumében mutatkozott (—1·1 fok), a hol a tenger enyhítő befolyása következtében a hőmérsék ingadozásai jóval szűkebb határok között mennek végbe. Az egyes hónapok középhőmérsékét tekintve, a február és márczius rendkívül alacsony hőmérsékük által tűnnek fel; a normális hőfok mögött jelentékeny mérvben maradtak hátra április, szeptember, október és december hónapok is; melegnek csak a június volt monható, a mennyiben átlagban 2·2 foknyi hőfölösleget tüntetett fel; május és augusztus hőmérséke a rendessel teljesen megegyezett, a többi hónapok pedig csak csekély eltéréseket mutattak. A legmelegebb és leghidegebb hónap közötti különbség, Árvaváralján 30·0, Budapesten 27·8, Fiumében 20·9 fok, a rendesnél jóval magasabbnak ütött ki, még pedig sorrendben 8·0, 4·2 és 1·6 fokkal. A hőmérsék havi ingadozása legnagyobb volt december és január, legkisebb pedig július és augusztus hónapban; Fiumében, mely e tekintetben kivételt képez, a legkisebb havi ingadozás (12·4°) januárra esett. A hőmérsék évi maximuma mindenütt június utolsó harmadában, többnyire 24-ikén vagy 25-ikén, csak Fiumében jelentkezett július 7-ikén és 30—34 C. fokra rúgott; a minimum pedig különböző időszakokban, és pedig január 11-, február 17-, 23- vagy 25-, majd december 9- vagy 10-ikén lépett fel. A legjelenté-

—28·0, a legenyhébbet Fiumében —5·3 C. fokkal figyelték meg. A légszeletség évi ingadozása Árvaváralján 57·8, Budapesten 46·2 és Fiumében 36·9 fokot tett.

A légnyomás évi átlaga (Budapest 748·6, Fiumében 760·5 mm.) a normális értékkel teljesen összevágott, évi járása azonban tetemes rendellenességeket tüntetett fel. Így teszem márcziusban a légnyomás átlagban 5 milliméterrel nagyobb, október és november hónapokban pedig majd 4 milliméterrel kisebb volt a normális értéknél. Az évi maximum január végén vagy márczius 8-ikán, a minimum október 14-ikén vagy december 5-ikén jelentkezett; az évi ingadozás (30—35 mm.) mintegy 3 milliméterrel kisebb volt a rendesnél.

A légköri csapadékok évi összege volt: Árvaváralján 807, Segesvárt 609, Ruszkabányán 409, Debreczenben 664, Budapesten 770, Sopronban 728, Zágrábban 883, Fiumében 1286 mm. E csapadékok az egyes hónapokra igen egyenlőtlenül oszlanak el: csapadékokban túlgazdagok voltak június, július, október és november, szegények ellenben február, márczius és szeptember hónapok. Hogy a lefolyt év csapadékvizsgálatai felől ítéletet képezhessünk magunknak, 35 állomás már teljesen beérkezett csapadék-megfigyeléseit vettem átszámítás alá és azt találatam, hogy a hullott csapadékok Magyarországot általában 63·4 centiméternyi vízzel borították be. Összevetve ezen értéket azzal, melyet Dr. Schenzl korábbi feljegyzéseiből hazánk általános normális csapadékmagasságára 66·6 centiméterrel vezetett le, azt látjuk, hogy az 1875-ik év csapadékmennyisége egészben véve szabályszerűnek volt mondható. Egyes helyek azonban tetemesebb eltéréseket mutatnak; így például Árvaváralján az utolsó 11 év átlaga szerint 878, Budapesten 13 évi átlagban

513 és Debreczenben szintén 11 évi megfigyelések alapján 564 millimétert tesz az évi összeg. Szembe állítva ezeket a fent közlött számokkal, kiderül, hogy Árvaváralján kelleténél kevesebb, Budapesten és Debreczenben pedig jóval több csapadék esett. Fiuméra nézve, mely az érintett átszámításba be nem foglaltatott, az 1866-tól 1874-ig terjedő 9 évből átlagos évi csapadékmagasságul 1613 mm. következik; itt tehát a lefolyt évi csapadék 20 százalékkal maradt ezen normálérték mögött.

A csapadékos napok száma volt: Árvaváralján 186, Segesvárt 161, Ruzskabányán 140, Debreczenben 100, Budapesten 107, Sopronban 128, Zágrábban 130 és Fiumében 130; ezek között hó esett sorrendben 80, 65, 42, 30, 33, 35, 25 és 6 napon; égi háború pedig 33, 37, 28,

20, 21, 29, 22 és 31 napon fordult elő. KURLÁNDER IGNÁCZ.

(4.) FÖLDRENGÉS KAPNIKBÁNYÁN. A l e x y György tagtárs úrtól a következő rövid tudósítást vesszük: F. hó 15-ikén reggel 6 óra 19 perczkor Kapnikbányán észak-északnyugatról dél-délkeletfelé, pontosabban 2—14 órának (bányászati compass szerint) irányuló, mintegy 3 másodpercig tartó hullámszerű, morajos, két robbanás után rögtön következő, lüktető földrengés volt érezhető. E rengést 10 elsőperc múlva visszafelé irányuló, azaz dél-délkeletről észak-északnyugatfelé (14—2 órának) tartó tompa földalatti mormogás követte. A rengés oly erős volt, hogy a szoba ajtaját s ablakait jóformán megrázta, de a később hallott morgás, rázkodtatást nem idézett elő.

É L E T T A N.

(Rovatvezető: BALOGH KÁLMÁN.)

(3.) A HIGANY-DIAETHYL HATÁSÁRÓL. — O d l i n g tnr. vegytani műhelyében két segéde higany-dimethyl behelése által megmérgezte magát, s mindegyikök butaság tünetei között halt meg. Egyikük tizenegy napig feküdt a kórházban, míg a másiknak betegsége több hónapig elhúzódott. A higany-dymethylhez hasonló vegyület a higany-diaethyl [$\text{Hg}(\text{C}_2\text{H}_5)_2$] (hydrargyro-diaethyl), melyről annyi ismeretes, hogy igen mérges hatású, de általa okozott mérgezési eset nincs feljegyezve, valamint mérgezési kísérletek sem tettek vele. Én közelebb Than K. tnr. barátomtól jelentékeny mennyiségben kaptam higany-diaethylt, melylyel több kísérletet tettem, minek eredménye egész terjedelemben az „Orvosi Hetilap“-ban jelent meg, itt pedig a főbb pontokat közlöm belőle.

A higany-dyaethyl színtelen folyadék; szaga igen átható, sajátságos, kellemetlen, nagyon tapad és

felettebb tartós. Vízben majdnem oldhatatlan, borszeszben inkább oldható, míg borégénnyel (aether) tetszés szerint elegyíthetjük.

Ott, a hol a higany-diaethyl a szövetekkel érintkezik, lobos ingerként, sőt nagyobb mennyiségben roncsolólag hat. A bőrrel érintkezve, itten tartós fájdalmak kíséretében apró hólyagok támadnak, melyek savóval telvék, majd azonban geny is képződhetik bennük. A hólyagok, ha megnőnek, szétpattanak, míg a kisebbek elszáradnak.

Ha a higany-diaethyl közvetlenül a véredényekbe fecskendeztetik, a színes vérsejtek halaványak, gömbölydedek, csak kevésbé horpadtak és kisebbek lesznek. Ezen változás nem mutatkozik olyankor, midőn a higany-diaethyl bőr alá fecskendeztetett.

A vérnyomás a higany-diaethyl hatása alatt annyira alászáll, hogy azon a légzés befolyása többé már

nem vehető ki, valamint a szívlökések is mindinkább gyengülnek, míg végtére a halál bekövetkezik.

Az általam kísérletre használt állatok, kutyák és házi nyulak voltak, s ezek a higany-dyaethyl befolyása következtében többé-kevésbé elkábultak, s esetleg reszkettek. Az agyban nagy vérbőség szokott létrejönni.

A tüdőben szintén sok a vér, s emellett gyuladás jelei lépnek fel bennök.

A gyomor és a belek szövete kevésbé duzzadtabb, de ezek egészben véve kevésbé szenvednek mint a többi szervek.

A vesékben sok vér halmozódik fel, s a kéregállományban levő kanyarodó húgycsatornácskák hámsejtei csakhamar elzsírósodnak. Ezen elfajulás okozza, hogy a vizeletben a történt mérgezés után csakhamar fehérsye és hámsejtekből álló hengerek, nemkülönben leucin-jegeczek jelennek meg, mely utóbbiak ott jönnek elő, hol a fehérsye gyors bomlásnak indul.

A kutyák súlyát és az ezeknél alkalmazott mérgező-adagokat vévén kiindulási pontúl, az embernél 35 decigram higany-diaethyl a véredényekbe jutva, majdnem azonnal halálos lenne, még pedig részint a színes vérsejteknek fentebb említett bomlása, részint tüdőbeli vérömlések folytán. Azon adagnak egy tized része csak több nap múlva lenne halálos, tüdőgyuladás, kábultság és vesebeli zsíros elfajulás tünetei között.

Nem annyira heves méreg mint a higanychlorid (higanyhalvag, $HgCl_2$), be ennél veszedelmesebb, mennyiden már a közönséges hőmérséknél illó, s így könnyen belehelhető.

BALOGH K.

(4.) A KAKUKKFŰ KÁMFORÁNAK HATÁSA. — A közönséges démutka (kakukkfű, *thymus vulgaris* L.) illó olajában stearopten van, melyet thymolnak hínak. Ez kámforféle szilárd, jegeczes anyag, mely igen illatos, de szaga az olajétól különbözik; íze égető és csípős; 230^0 C.-nál forr; körülbetül 330 rész vízben, borszeszben, borégyenyben (aether) és jegen eczetsavban pedig egészen könnyen oldatlik; a higanyos vizes oldatok szintén igen könnyen feloldják és megkötik. A thymolt Keletindiában, nevezetesen Punában és Dekkan-nak egyéb helyein ajwain-ka-phul (ajwain virágai) néven már régóta ismerik, mint gyógyszerert használják, s az ajván vagy omám szanszkrit néven ismert egyévi növény (ammi *copticum* L., ernyősek) gyümölcseinek illó olajából állítják elő. Európában a démutka olaját leginkább illatszerekben használták, nem rég azonban Paquet lille-i gyógyszerész fertőztelenítésre szolgáló füstölő eczetet állított elő, melynek rothadást és az erjedéseket gátló hatása kétségtelenül a thymolnak tulajdonítható. Minthogy a thymolnak fertőzésellenes hatása kétségtelenül kiderült, s egészben véve kellemes illata van, önkényt merült fel a gondolat, vajjon *nem lehetne e azt mint fertőztelenítőt a kellemetlen szagú phenol (carbolsav) helyett használni?* Valverde J. kísérletei, melyeket Husemann Th. göttingai gyógyszerertani intézetében tett, a thymol fertőztelenítő sajátosságait még inkább megállapították, mi mellett azon előnye van, hogy a phenolnál sokkal kevésbé mérgező hatású, s így kezelése könnyebb; hátrányai közé tartozik azonban drágasága és a vízben csekély oldhatósága; de olyan esetekben, hol az árra nem kell tekintenünk, s a phenol kellemetlen szagát kerülni óhajtjuk, e helyett a thymolt bátran használhatjuk.

Valverde kísérleteiből még megemlítjük, hogy 1300—1800 gramos házi nyúlnál a thymol halálos adaga a bőr alá fecskendésnél 3—4, a gyomorba fecskendésnél pedig 5—6 gram. A thymollal mérgezett állatok közönyösek, izmaik hűdöttek

lesznek, hőmérsékük 2-3° C.-kal csökken, légvételeik gyérülnek, míg érlökéseik száma kezdetben gyenge és szapora, de később erősebb és

ritkább lesz. Végül hörg- és vesegyulladás lép fel, s a máj elzsírosodik. (Ar. f. exper. Pathologie u. Pharmacologie. IV. köt. 4. füz.) B. K.

NÖVÉNYTAN.

(Rovatvezető: KLEIN GYULA.)

(4.) EUCALYPTUS GLOBULUS, A TASMANIAI VAS-FA. — A növényhonosítás történetében egy fa sem ébresztett annyi feltűnést, egyik sem terjedt el oly gyorsan, mint az ausztráliai Eucalyptus globulus, a mióta felfedezték és jeles tulajdonságait megismerték.

A mirtusfélék gazdag családjához tartozik, melyeknek szerveik aetheres olajokat és többnyire finom fűszereket és gyógyszereket is szolgáltatnak, mint például a molukkák és antillák szigetein élő Caryophyllus aromaticus a szegfűszeget, a Myrtus pimenta, a szegfűborsot stb.

Legelőször La Billardiére francia botanikus fedezte fel és határozta meg Tasmaniában, 1792-ben. Később azonban Ausztrália keleti partjain és a Victoria tartományban is rátaláltak, a hol kékes-szürke színe után kék gumifának és vasfának nevezik. Kiváló tulajdonságai: szerfelett gyors növekedése, rendkívüli nagysága, képessége a nedvességet gyorsan felszívni, balszamos kigőzölgése és fájának igen nagy tartóssága.

Bárhol elültették, mindenütt megtartotta meglepő gyors növekedését. Kaliforniában tizenkettedik esztendőre a fák huszonhat méter magasra megnőttek és törzsük átmérője fél méterre rúgott. Hardy, az algiri növényhonosító kert igazgatója, a párisi világtárlaton, 1867-ben, 7 éves törzset mutatott be, mely közcsodálkozást ébresztett; a bécsi világtárlaton Cordier 9 éves törzset állított ki, melynek magassága 18 méter, vastagsága, keresztmetszetben, egy méter volt. Eddig még valamennyi ismeretes fa között ez nő a

leggyorsabban; növése valamennyi erdei fáinkat ötszörösen, s még a gyors növéssű amerikai ákáczt is háromszorosan múlja felül.

Magassága az eddig ismeretes faórfásokéval, a sierra navadai mammut-fenyővel [Wellingtonia gigantea] stb. jóformán vetekszik. A melbourni botanikus kert igazgatója, Müller, a kinőtt fa magasságát 100—130 méterre, törzsének átmérőjét, a tövéhez közel, mintegy harmadfél méterre teszi; de ez már, úgy látszik, nagyságának maximuma, mert a közönségesebb példányok magassága 40 méter körül jár, a mi már így is rendkívüli nagyság.

Gyors növekedése kétségkívül az erős nedvesség felszívó képességnek egyik tényezője; s e képessége annyira megy, hogy ingoványos, nedves helyeket képes rövid időn kiszáritani; balszamos kigőzölgése pedig, melyet ozontartalmúnak mondanak, hasonlóan a napsütötte fenyvesekéhez, felruhazza azzal a képességgel, hogy a miazmás levegőt megtisztítja. E megbecsülhetetlen tulajdonságáról meggyőződtek mindenütt, a hol nem restelték megtenni a kísérletet. Ime néhány feljegyzés:

Fezara tó vidékét Algirban a miazmás, hideglelést okozó kigőzölgések, posványos környezet, lakhatatlanná tették; próbát tettek azonban néhány ezer Eucalyptus ültetvényvel s néhány év múlva a levegő megtisztult, a vidék lakhatóvá lón. Hasonló eredmény lett Olaszországban is a nyáron át oly veszedelmes Maremmák vidékein (posványos, tengerparti vidékek Toscanában) és a Kap-gyarmatnak azelőtt szerfelett

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.